DAILY اراده

د افغان نشراتي مرکز ملي خپلواکه ورځپاڼه

شمارهٔ: ۲۴

مونږ په هېواد کې ټولنیز عدالت او تل پاتې سوله غواړو

اووم کال - دویمه دوره، څلورویشتمه گڼه، پر له پسې گڼه ۱۰۴۸ د ۱۳۸٦ هـ ش د تلې ۱۵، د یکشنبې ورځ، د ۱٤۲۸ هـ ق د رمضان المبارک ۲۵ — 07 October , 2007

PROPERTY OF ACKU

تظاهرات مردم کنر در اعتراض به تلفات غیرنظامیان

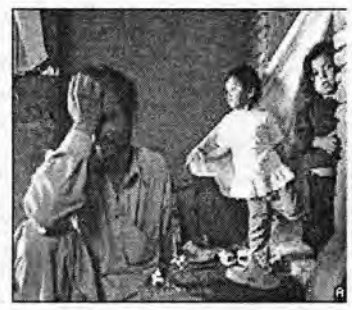

بی بی سی - صدها نفر در ولایت کنر ، در اعتراض به آنچه تلفات غیرنظامیان در حملات نیروهای امریکایی و ناتو می خوانند، دست به تظاهرات زده اند و همزمان دو غیرنظامی در اثر تیراندازی سربازان ناتو در همین ولایت کشته شده اند.

این تظاهرات در ولسوالی چوکی ولایت کنر یک روز پس از آن صورت گرفت که نیروهای ناتو یک محله را در همین ولسوالی بمباران کردند.

شاهدان عینی می گویند در این بمباران حداقل هشت خانهٔ مسکونی تخریب شده است ولی از تلفات احتمالی این حادثه گزارشی در دست نیست.

تظاهرات در ولسوالی چوکی صبح دیروز (شنبه) آغاز شد و برای سه ساعت دوام پیدا کرد. تظاهر کننده گان برای دقایقی راه اصلی میان اسعدآباد، مرکز ولایت کنر و شهر جلال آباد را نیز مسدود کردند.

همزمان با این تظاهرات، مقام های افغان خبر دادند که دو غیرنظامی افغان در اثر تیراندازی سربازان ناتو در ولسوالی مانوگی ولایت کنر کشته و سه نفر دیگر زخمی شده اند.

گرازشگر یک تلویزیون خصوصی بازداشت شد

وخت - یک گزارشگر تلویزیون خصوصی زمانیکه واقعهٔ انتحاردر سرک میدان هوایی بین المللی کابل را بصورت مستقیم زیر پوشش خبری قرار میداد ازسوی ادارهٔ امنیت ملی کابل بازداشت گردید.

مجاهد کاکړ مسوول نشرات تلویزیون خصوصی لمر به جرم اینکه درپوشش خبری این واقعه، دقت را درنظرنگرفته بود مورد بازپرس ادارهٔ امنیت ملی کابل قرارگرفت .

نواب مومند گزارشگر تلویزیون خصوصی طلوع که یکجا با آقای کاکړ حادثه را پوشش خبری میداد.

ص۴

په هېوادکې دنا امنۍ څپو یو ځل بیا زور واخیست

د کابل خانمرګي برید شپږ تنه ووژل

په خوست کې چاودنې دوه پوځیان وژلي او دوه نور یې ټپیان کړي دي

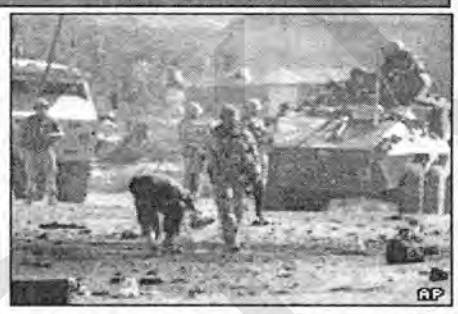

بی بی سی - په کابل کې یوه ځانمرګي برید کوونکي چې پوځي امریکایي کاروان یې په نښه کړی و شپږ کسان وژلي او پنځه نور یې ټپیان کړي دي همدا راز په خوست کې د سړک د غاړې او په کندز کې یوه بل ځانمرګي برید دوه پولیس او درې المانې سرتېري ټپیان کړي دي

د کابل نړیوال هوایي ډګر پر سړک برید پرون سهار اته بجې هغه مهال وشو، چې د امریکایي پوځیانو ګاډي تېرېدل. پولیس وایي ځانمرګي برید کوونکي په یوه ټونس ډوله ګاډي کې چاودېدونکي توکي ځای پر ځای کړي وو.

۴

سخنگوی وزارت امور خارجهٔ آلمان:

اروپا باید در برابر ایران آماده باشد

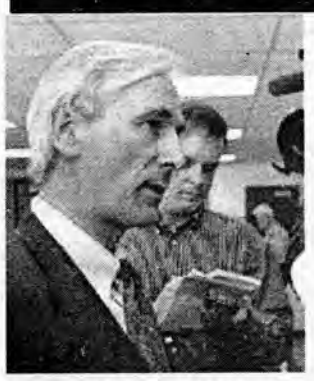

شینهوا - یک سخنگوی وزارت امور خارجهٔ آلمان گفت که برلین از ابتکار فرانسه برای بررسی تحریم‌های سخت‌تر اتحادیهٔ اروپا علیه ایران در صورت خود داری تهران از همکاری در خصوص برنامهٔ هستوی این کشور حمایت می‌کند .

خبرگزاری شینهوا با اعلام این مطلب از برلین که به نامش اشاره‌یی نکرد نوشت: اتحادیهٔ اروپایی باید در صورت خودداری ایران از همکاری برسر برنامهٔ هستوی‌اش آماده باشد .

وی که روز جمعه صحبت می‌کرد این اظهارات را در پاسخ به نامهٔ برنار کوشنه، وزیر امور خارجهٔ فرانسه که در روزهای اخیر برای همهٔ کشورهای اروپایی ارسال شده است عنوان کرد .

کوشنه در این نامه افزایش فشار بر تهران را خواستار شده است و انتظار می‌رود که در نشست بعدی وزیران امور خارجهٔ اتحادیهٔ اروپایی در تاریخ ۱۵ اکتوبر دربارهٔ آن مذاکره شود .

شینهوا افزود: آلمان بارها تاکید کرده است که ابزارهای دیپلوماتیک را برای حل مسالهٔ هستوی ایران ترجیح می‌دهند. کشورهای مهم اروپایی از جملهٔ انگلیس، فرانسه و آلمان از ایران خواسته اند غنی سازی یورانیم را در این کشور متوقف کند.

به پاسخ مقالهٔ (پوهنتون درمیزبانی وکلاء)

نشرشده درشماره مسلسل ۱۰۳۰- یکشنبه ۲۵سنبله ۱۳۸۶ روزنامه اراده •

به پاسخ مقاله محترم سپرغی نستوه نشرشده درشمارهٔ ۲۵ سنبله تحت عنوان (پوهنتون درمیزبانی وکلا«نوشتهٔ » سپرغی نستوه چنین نگاشته میشود،نویسندهٔ مقاله بانام مستعار«سپرغی نستوه» پس از مقدمه یی درمورد اجرای «هرنوع خواست افراد با نفوذ جامعه» و بررسی آن از گذشته تاکنون به مسألهٔ امتحان کانکور شبانه میپردازد وشمشیر سخنش را به سوی مسوؤلین وزارت تحصیلات عالی وکمیتهٔ کانکور شبانه در مورد اشتراک ۹۰ تن از وکلای پارلمان توجیه میکند که دربن امتحان اشتراک ورزیده بودند. به گفتهٔ وی« در پوهنځی های حقوق وعلوم سیاسی و پوهنځی زبانشناسی دوصنف کاملاً جدا واختصاصی برای این افراد تهیه گردیده بود... تعدادی از استادان محترم در حل بخشهای مختلف ایشانرا رهنمایی وکمک میکردند وعلاوه برآن خود آنان نیز به صورت مشورتی به حل پرسشها میپرداختند و حتی به صورت میزگرد صنف را درزمان امتحان تنظیم کرده بودند و بعد ازختم امتحان نیز باصرف چای از آنان استقبال گرم به عمل آمد.»

لازم به یاد آوری است که این ادعاها همه بهتان ودروغ های محض است. به غیر از نویسندهٔ این اتهامنامه شمار زیادی از خبرنگاران و نماینده گان رسانه ها درین امتحان حضور داشتند. هیچگونه امتیازی به هیچ یک از اشتراک کننده گان کانکور داده نشده است . درین آزمون ۵۸۱۲ نفر اشتراک نموده بودند که ازآن شمار تعداد ۸۹ وکیل پارلمان از هردو مجلس نیزشامل آنها بودند. ازمجموع همهٔ اشتراک کننده گان فقط تعداد ۷۳۵نفرکه بیش از همه درنمرات بودند؛ توانستند شامل پوهنځی های مورد نظر گردند.

ص۲

اندونیزیا ریاست شورای امنیت را برعهده می‌گیرد

الحیات - رییس جمهوری اندونیزیا اعلام کرد که کشورش ریاست شورای امنیت سازمان ملل را در ماه نومبر برعهده خواهد گرفت .

به گزارش روز شنبه خبرگزاری رسمی اندونیزیا "آنتارا"، "سوسیلو بامبانگ - یودهویونو" که در مراسم افطار یکی از قرارگاه های ارتش این کشور شرکت کرده بود. ص۴

صدای پای ساطور سانسور بگوش می آید

موضوع قانون رسانه ها از مدتی به این طرف ملکهٔ زبان بعضی روزنامه نگاران و کسانیکه از پشت دوربین ژورنالیستی و خبرنگاری تغییرات و تحولات را موشکافانه دنبال کرده و می کاود، شده است. پس از آنکه قانون رسانه ها را مجلس نماینده گان و مشرانو جرگه باتعدیلاتی تصویب نمودند ، برخی مفسران و تحلیل گران سخت شوکه شدند و بهر نحوی ممکن از طریق رسانه ها ابراز نگرانی نمودند.

بعنوان مشت نمونهٔ خروار یکی از موضوعاتی که روی آن تأمل و توجه شده است این است که از پخش و نشرخبرهای تشویش آورجلوگیری شود. اما هیچگونه تعریف مشخص و واضح از آن نشده است که آنرا می توان نوعی ابهام گوی و گنگ خواند.

اگر ذهن مان را اندکی بیازاریم ازهم چو کُلی گوی ها و درحجاب سخن گفتن ها زیاد شنیده می شود که نماینده گان محترم اغماضانه از کنار آن ها می گذرند و یا هم اهداف دیگر را درپشت آنها تعقیب می کند چون وقتی خبری پخش می شود بی هدف و بی نشانه گیری نیست، هر کسی آنرا به رغم خویش و از پشت عینک خود دیده و فلترمی کند، اگر به گذشته های نه چندان دور قدم زنیم، درخواهیم یافت، که به تصویب رسانیدن حق مصؤونیت نماینده گان پارلمان زمینهٔ تقریباً هرنوع اِعمال قدرت را برای آنها فراهم آورده است و دور از هرگونه تردید رسانه ها هم از گزند

ص۲

سیاستمداران پاکستان مشرف را انتخاب کردند

بی بی سی - با آنکه هنوز مشخص نیست که آیا پرویز مشرف، کاندیدای اصلی انتخابات ریاست جمهوری پاکستان حق قانونی شرکت در این انتخابات را داشته یا نه، وی از سوی کالج انتخاباتی برندهٔ انتخابات اعلان شده است.

ص۴

سرمقاله

خونین ترین سال

شش سال قبل امریکا و ناتو افغانستان را تحت عملیات نظامی خود قرارداد؛ که گویا در کشور استبداد طالبانی و القاعده حاکم است، حقوق بشر، آزادی، دموکراسی و دولت مردم سالار وجود ندارد، جنگسالاران و ناقضان حقوق بشر و کشورهای همسایه در افغانستان جنگ و خون ریزی را تحمیل نموده اند.

و اما امریکا و متحدینش اذعان می کردند ما دموکراسی، آزادی، حقوق بشر را به بار می آوریم و به خاطر احیای مجدد افغانستان پلان مارشال را ساخته و عملی می کنیم دولتی را ایجاد می کنیم که متشکل از انسانهای کارفهم فرشته صفت باشد و ....

مردم مظلوم ما به اساس همین وعده های امریکا و ناتو اعتماد کردند و در ابتدا از آنها استقبال کرده و تحت حمایت خود قراردادند.

اما سوال در اینجاست بعد از شش سال حضور فعال امریکا و ناتو این وعده های طلایی چقدر تحقق یافت؟ ملل متحد سال ۲۰۰۷ میلادی را خونین ترین سال بعد از سقوط طالبان برای افغانستان اعلان کرد .

سخنگوی ملل متحد در کابل عوامل اساسی بحران کنونی در افغانستان را چنین بر می شمارد: افزایش تولید و قاچاق مواد مخدر، ضعف حاکمیت دولت و فساد در ارگان های دولتی.

تغییر تاکتیک های طالبان در شماری از ولایات افغانستان سبب افزایش ناامنی ها در کشور شده است.

> گام به گام مرتکب اشتباههای متعدد شده و آنها را یکی پی دیگری تکرار کردند تا در نتیجه با اشتباههای شان سال ۲۰۰۷ را خونین ترین سال بعد از سقوط طالبان برای افغانستان اعلان کردند. این است عالی ترین تحفۀ امریکا و ناتو برای مردم ما.

این تحفۀ امریکا و ناتو است که بعد از گذشت شش سال برای مردم افغانستان اهدا کرده است. با اینکه در مدت این شش سال وعده های داده شدۀ امریکا عملی نگردید؛ بلکه برعکس کار به اهل کار سپرده نشد، نظام ملوث به قاچاق و تولید مواد مخدر پدید آمد، دولت تاگلو در فساد اداری فرو رفت، بازسازی و پیشرفت اقتصادی به وجود نیامد جنگ، بی امنی وحشت و.... به اوج خود رسید، نه تنها ناقضان حقوق بشر به اهرام اساسی جامعه تسلط کامل یافتند، بلکه بیکاری، فقر

> تا زمانیکه کوزه و کوزه گراز دسترخوان سیاست افغانستان تبدیل نشود، با گذشت هر روز وضع کشور بحرانی تر می شود، امریکا و ناتو به هیچ شکل از شعله های این بحران مصوون باقی نمی ماند.

اقتصادی، تعلیمی و تحصیلی افزایش روز افزون یافته. اینها محض مشت نمونۀ خروار است.

امریکا و ناتو از همان کنفرانس بن اشتباه کردند و تا کنون بجای آنکه اشتباههای خود را جبران کنند، گام به گام مرتکب اشتباههای متعدد شده و آنها را یکی پی دیگری تکرار کردند تا در نتیجۀ اشتباههای شان سال ۲۰۰۷ را خونین ترین سال بعد از سقوط طالبان برای افغانستان اعلان کردند. این است عالی ترین تحفۀ امریکا و ناتو برای مردم ما.

گذشته گذشت! اگر همین پالیسی امریکا و ناتو باشد. آنان سال ۲۰۰۸ را برای افغان ها چطور خواهند ساخت؟! بدتر از سال ۲۰۰۷ یا بهتر از سال ۲۰۰۷ !

هر روز ما نسبت به روز قبل، هر ماه ما نسبت به ماه قبل و هر سال ما نسبت به سال قبل بدتر می شود.

تا زمانیکه کوزه و کوزه گر ازدسترخوان سیاست افغانستان تبدیل نشود، با گذشت هر روز وضع کشور بحرانی تر می شود، امریکا و ناتو به هیچ شکل از شعله های این بحران مصوون باقی نمی ماند.

کشورما از مدت سی سال نوعی لابراتوار تجربه شده است که ابرقدرت ها سلاح ها و نیروهای نظامی خود را در اینجا آزمایش کرده و می کنند و پیامد این آزمایش ها باعث قتل، کشتار مردم ما و در نتیجه مسبب بر بادی خود شان گردیده است. ایشان بعد از تحمیل همۀ این تراژیدی ها و بدبختی ها اعلان می کنند که وریانت های نظامی در افغانستان کارا نیست.

نظری به قانون اساسی

قسمت چهارم

نویسنده: پوهندوی داکتر فاروق بشر

به وضاحت دیده می شود که رییس این کمیسیون، مانند روسای مستقل، تابع اخذ رأی اعتماد از ولسی جرگه نمی باشند. دولت که در راس آن رییس جمهور قرار دارد، صلاحیت تأسیس این کمیسیون را دارد. چون در این مادۀ قانون اساسی، تذکر داده نشده که رییس این کمیسیون تحت کدام طرزالعمل عز تقرر یابد، فکر می کنم، وضع کننده گان قانون اساسی یا عمداً و یا هم نادانسته موضوع طرز تعیین رییس این کمیسیون را مشخص نکرده اند. به هر حال چون قانون اساسی در این مورد خاص وضاحت ندارد، از این رهگذر فعلاً که موضوع تعیین رییس این کمیسیون در ولسی جرگه مطرح است باید برای رفع این معضله راه حل قانونی پیدا شود. اگر از نظر استقراء استدلال شود، در صورتیکه رییس د افغانستان بانک و رییس سره میاشت که هر دو رییس مستقل اند و قانون اساسی تقرر آنها را به تایید ولسی جرگه موکول ساخته است، باید رییس کمیسیون مستقل حقوق بشر نیز که یک کمیسیون مستقل را اداره می کند، از ولسی جرگه رأی اعتماد حاصل کند ولی آنچه مهم است دادن این صلاحیت بصورت واضح به ولسی جرگه در قانون اساسی وضاحت ندارد و سوال برانگیز می باشد. چون این صلاحیت به صورت واضح به ولسی جرگه داده نشده عین معضله تفسیر قانون اساسی را موجب گردیده است.

چون این صلاحیت، مانند صلاحیتی که در مورد تعیین سایر ریاست های مستقل به ولسی جرگه داده شده، بصورت مشخص در مورد رییس کمیسیون حقوق بشر داده نشده است. بنابراین، شورا نمی تواند حقی را که برایش داده نشده، بدون تایید قانونی بخود اکتساب دهد. قانون اساسی تشکیل و طرز فعالیت این کمیسیون را تابع قانون جداگانه ساخته است، امکان دارد بر نحوۀ تقرر رییس این کمیسیون توسط این قانون روشنی انداخته شود: ولی باز هم تابع اخذ رأی اعتماد از ولسی جرگه نخواهد بود؛زیرا قانون اساسی این صلاحیت رابه ولسی جرگه نداده است. این ماده نیز ضرورت تفسیر توسط یک مقام ذیصلاح را دارد. هر گاه کمیسیون نظارت بر قانون اساسی ایجاد شود، این اداره ممکن از طریق تفسیر راه حلی را برای رفع این معضله در یابد. حال روی مسأله رأی اعتماد یک وزیر در ولسی جرگه بر می گردیم.

مادۀ هشتادو نهٔ قانون اساسی برای ولسی جرگه در این مورد چنین صلاحیت داده است." ولسی جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعۀ اعمال حکومت ، کمیسیون خاص تعیین نماید. ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه تنظیم می گردد." اصول و وظایف داخلی شورا، قانون نبوده و بحیث مصوبه تنها جز در داخل شورا، قابلیت تطبیق خارجی ندارد.شورا مطابق اصول یا طرزالعمل داخلی آن، صلاحیت ندارد اعمال حکومت یا ادارات مستقل را تحت بررسی یا نظارت قرار دهد و حکومت یا ادارات مستقل مکلف نمی باشند، از احکام اصول داخلی شورا در خارج از تالار شورا رعایت کنند؛ زیرا وضع این نوع طرزالعمل صرف برای تنظیم امور داخلی شورا وضع شود. اگرشورا بخواهد براساس طرزالعمل اصول داخلی خود کدام وظیفۀ را برای خود خارج از تالار آن اختصاص دهد، که با احکام این مادۀ قانون اساسی مغایرت داشته باشد، وظیفۀ مذکور بنابر مغایرت آن با قانون اساسی تحمیل شده نمی تواند و ادارت حکومتی نیز بنابر مغایرت آن با قانون اساسی مکلف به اطاعت از آن نمی باشند. در این فقرۀ، این مادۀ قانون اساسی به کمیسیون خاص ولسی جرگه صلاحیت خاص به منظور بررسی و مطالعۀ اعمال حکومت داده است و این کمیسیون باید مطابق آن اعمال یک وزیر را بررسی نمایددر صورتیکه این کمیسیون بعد از ارزیابی تثبیت نمود که اعمال یک وزیر ایجاب استیضاح را می نماید، آنگاه، موضوع به ولسی جرگه ارأیه شده و براساس پیشنهاد کمیسیون باید ۲۰ فیصد اعضای کل ولسی جرگه، وزیر را برای استیضاح مطالبه کند. پس، شرط اساسی در طرزالعمل داخلی ولسی جرگه دو چیز است. اول باید کمیسیون تایید کند که اعمال یک وزیر قابل استیضاح است و دوم باید ۲۰فیصد اکثریت کل اعضای ولسی جرگه آن را تایید نماید. هرگاه این دو پروسه در ولسی جرگه رعایت نشده باشد، ولسی جرگه صلاحیت ندارد یک وزیر را برای استیضاح در ولسی جرگه مکلف سازد.

ادامه دارد

صدای پای ساطور ....

آنها مستثنی نخواهد بود . به دلیل اینکه فقط رسانه ها هست که ناکاری های آنها را بازتاب داده و به رُخ شان می کشد و احساس خطرشان هم بیشتر ازاین ناحیه است .

بهرصورت از تصویب وتعدیل بعضی ماده ها و یا بندهای قانون رسانه ها هنوز چند ماهی نگذشته است که آثار ابهام گویی ها اندک اندک ظاهر شده و بصورت تلویحی رنگ و روی بعضی موضوعات را به نمایش می گذارد.

به گونه مثال در نشریه های متعدد شهرکابل به روز چهارشنبه ۱۱ میزان ۱۳۸۶ قطع نامۀ صادره از سوی پارلمان را به چاپ رسانیده اند که رسانه ها نباید طالبان را پوشش خبری دهد، قطع نامۀ نامبرده که بخاطر تقبح و محکوم نمودن عاملان انفجار آخر کابل که باعث کشته و مجروح شدن دهها تن شده بود، صادرشده است. در ضمن از رسانه ها خواسته شده است که نسبت به پخش و نشر اعلامیه ها و نظریه های ارایه شده از سوی دشمنان و طالبان خود داری کرده و آنهارا به نوعی تحریک اطلاع رسانی نمایند. اگر ازاین حرف ها بگذریم نماینده گان محترم اول بایسته است تاشفافیت و ظرافت درتصویب قوانین موجود آورد و روی تک تک هر ماده و هر بند تمرکز و تفکر کنند ، آنگاه درصدد دادن اعلامیه ها بپردازند و ازاین بیشتر ملبس به لباس مسخره گی نشوند درجای دیگر اکثر رسانه ها را تقریباً مخالف اهداف ملی ، ابرازی جهت تفرقه افگنی و فتنه انگیزی ،کانال تبلیغاتی دشمنان خوانده است به ویژه دندان انتقاد را روی رسانه های تصویری با انرژی تمام فشرده است و آنها را درتقابل با دولت می دانند دور از تردید تاجای منطقی و درست است ولی این نکته را نباید فراموش کرد که پردازش رسانه ها به اخبار طالبان نوعی هشدار غیرمستقیم به دولتمردان وسیاستگذاران است تا از این بیشتر غفلت نکنند . امروز شهر کابل به شهر وحشت و ترس تبدیل شده است، حملات انتحاری تا دروازه های ارگ و یا درچند متری آن پیش آمده است اگر از کنار آن ها باچشم بسته بگذریم، آیا امنیت این شهرکه مرکز قدرت دولت است به هلمند دوم تبدیل نخواهدشد؟ بهرصورت دغدغه و نگرانی اینجاست که از دادن هم چون اعلامیه ها صدای پای ساطور سانسور بگوش می آید. پس بهتر است بجای تاختن به رسانه ها به پس لرزه های سخنان ایچنینی توجه و تامل کرد.(**علی رهگذر**)

> **پردازش رسانه ها به اخبار طالبان نوعی هشدار غیرمستقیم به دولتمردان وسیاستگذاران است تا از این بیشتر غفلت نکنند . امروز شهر کابل به شهر وحشت و ترس تبدیل شده است، حملات انتحاری تا دروازه های ارگ و یا درچند متری آن پیش آمده است اگر از کنار آن ها باچشم بسته بگذریم، آیا امنیت این شهرکه مرکز قدرت دولت است به هلمند دوم تبدیل نخواهدشد؟**

به پاسخ مقالۀ پوهنتون ....

وزارت تحصیلات عالی در مورد اخذ امتحانات کانکور طرز العمل و تدابیر خاص وجدیی را در پیش گرفته است که هیچگونه دست اندازی و اعمال نفوذ هیچ شخص و مقامی را در آن گنجایشی نیست . زیرا نتایج از طریق کمپیوتر شمارش وثبت میگردد. کمیتۀ کانکور برپایۀ آن تدابیر اجراأت لازم را به عمل آورد تا امتحان در فضای عادلانه و کاملاً آرام سپری شود.

بنابراین اتهامات ناروا و خلاف واقعیت مدعی درین مورد بی اساس و محض است وجداً قابل تردید میباشد همانگونه که حق تلفی و عدول از عدالت جرم صریح میباشد؛ مغشوش ساختن اذهان عامه و ادعای خلاف واقعیت نیز جرم و خیانت شمرده میشود.

اگر مدعی ادعای خودرا ثابت کرده بتواند؛ در آنصورت نه تنها از مدعی رسماً اظهار سپاس و قدر دانی خواهیم کرد؛ بلکه متخلفین را نیز به پنجۀ قانون میسپاریم تابه کیفر اعمالشان برسند. در غیر آن وزارت تحصیلات عالی از نویسندۀ اتهام نامه جدا می طلبد تارسماً از مسوؤلین ذیدخل معذرت بخواهد. اگر چنین کاری صورت نگیرد موضوع از طریق ادارۀ مربوط تحت تعقیب عدلی قرار داده خواهد شد. با احترام

ریاست نشرات وزارت تحصیلات عالی

روغتیا د ژوند شتمنی

د صفحې چلوونکی: احمد علی (علی)

وچکی تبه یا محرقه

داکترعطاء الله زیارمل

وچکی تبه چې محرقه یې هم بولي ، د سلمونیلا ټایفي ، ګرام منفي باسیل (باکټریا) په وسیله منځ ته راځي. ددې تبې یا ناروغۍ ځانګړتیاوې په دا ډول دي: ناروغ اوږده تبه لري ، نس یا ګېډه یې درد کوي او دانې وربانديې را خېژي. د ناروغۍ عامل چې سلمونیلا ټایفي دی هغه د ناروغ په غایطه موادو او تشو متیازو کې بهر ته را ووځي. که یو څوک د غایطه موادو له کېدو او یا د تشو متیازو له کولو څخه وروسته په سمه توګه خپل لاسونه پرېنمینځي نو باکټریا خوړو او اوبو ته لیږدیږي. که کنارابونه (تتې) هم په سمه توګه جوړې نه وي او مواد یې په بنه توګه لرې نشي نو زیات امکان شته چې د څکاک اوبه ددې ناروغۍ په عامل (سلمونیلا ټایفي) باندې ککړې شي. مچان هم د ناروغۍ عامل نیغ په نیغه له غایطه موادو څخه خوړو ته لیږدوي. په ډېره کمه کچه د روغتون په هغو کسانو کې هم دغه ناروغۍ (وچکی) پیدا کېږي څوک چې د ناروغانو له بستر او بنداژونو سره په تماس کې وي او د خپل ځان د روغتیا ساتنه په پام ونه ساتي. کابو ۳% هغه خلک چې ددې ناروغۍ په عامل باندې اخته وي او کومه مناسبه درملنه یې هم نه وي شوي نو دوی په دوامداره توګه ، له یو کال څخه په زیاته موده کې ، په خپلو غایطه موادو کې د ناروغۍ عامل چاپیریال ته اطراح کوي. هغه کسان چې د ناروغۍ اعراض او علایم پکې نه لېدل کېږي او په غایطه موادو کې یې د ناروغۍ عامل شته وي نو دوی ته د ناروغۍ ناقل ویل کېږي.

د وچکی تبې باکټریا د انسان هضمي سیستم ته ننوځي او بیا د کولمو له دیوال څخه تېرېږي او د وینې جریان ته خان رسوي. په دې ترڅ کې وړې او غټې کولمې ګزک (التهابي) کېږي. په ډېرو شدیدو حالتونو کې چې ژوند ته ګواښ هم ګېلې کېږي ، د وړو کولمو په دیوالونو کې تپونه (زخمونه) رامنځ ته کوي. کله چې زخم رامنځ ته شي نو بیا له دغو زخمونو څخه وینه څې او کله داسې هم کېږي چې د زخم ځای

بهخې سورۍ شي

نښې نښانې ، او تشخیص

معمولاً د ناروغۍ نښې نښانې سوکه سوکه پیل کېږي ، هغه هم په ناروغۍ د اخته کېدو څخه ۸ یا ۱۴ ورځې وروسته. لومړۍ نښه یې داده چې ناروغ اشتها له لاسه ورکوي، تبه یې وي ، سر یې خوږېږي ، بندونه یې درد کوي ، ستونی یې کنېږي یا خوږېږي ، قبضیت ورته پیدا شي (او یا په ډېرو لږو پېښو کې داسې وي چې ناروغ ته نس ناستی پیدا شي) ، د ناروغ نس یا ګېډه خوږېږي او حساسه شي چې لاس نشي وربانديې کنېښودلی. ناروغ ډېر توند توخېږي خو بلغم یا نور څه ورسره نه وي او کېدلی شي چې د ناروغ پوزه هم وینې شي.

څومره چې ناروغي مخ په وړاندې ځي د ناروغ تبه لوړه پاتې کېږي او ممکن ناروغ ډېر تود شي. سره له دې چې د ناروغ تبه لوړه وي خو د زړه تکانونه یې لږ وي او ورسره زیات ستړی ستومانه وي. ممکن نس ناستی همداسې جریان پیدا کړي ، خو ځینې خلک همداسې قبض پاتې کېږي. کابو په ۱۰% ناروغانو کې چې ناروغي یې دویمې اونۍ ته ورداننه شي د هغې اونۍ په ۲ یا ۵ ورځ غونچه ، وړې ، سرې دانې یا داغونه د هغوی په سینه او ګېډه باندې راپیدا کېږي. له دوو اونیو ناروغۍ څخه وروسته په ۳ یا ۵ % ناروغانو کې د کولمو وینې کېدل او یا هم سوري کېدل منځته راځي د ناروغۍ په دویمه یا دریمه اونۍ کې ممکن نمونیا (سینه و بغل) ناروغ ته پیدا شي چې هغه هم د نموکوکل انتان څخه. سره ددې چې د ټایفوئید باکټریا هم نمونیا منځته راوړلی شي په دې موده کې د تریخې او خیګر انتانات هم ممکن ناروغ ته پېښ شي. که په دې وخت کې د ناروغ په وینه کې باکټریا د آزموینې په پایله کې ولیدل شوه (دې ته باکټریمیا ویل کېږي) نو باید په دې پوه شو چې د ناروغ هډوکي التهابي (ګزک) شوي ، یا یې د زړه والونه ګزکی شوي (اینډوکارډایټیس) ، پښتورګو یې ګزکي کړې ، د بولي تناسلي سیستم غړي په ګزکی اوښتي او یا هم هغه پردې ګزک شوي چې د انسان ماغزه او د ملا د تیر مغز یې پوښلی دی. که د ناروغ عضلې د انتان په وسیله التهابي شي نو بیا په دانو باندې اوړي (غټې دانې چې په زیاته اندازه ورکې زوه راتولېږي) که د ناروغۍ پورته یادې شوې نښې نښانې او اعراض ولیدل شي د وچکی تبې ګومان وربانديې کېږي خو د قطعي تشخیص له پاره په کار ده چې د ناروغ وینه ، غایطه مواد ، تشې متیازې او د بدن نور مایعات یې د سلمونیلا ټایفي د پیدا کولو لپاره کلچر یاني وکرل شي که په کښت کې باکټریا ولیدل شوه نو بیا همدا وچکی ده کنه نو بیا د نورو ناروغیو له پاره باید فکروشي

وقایه یا ځان ساتنه

هغه خلک چې داسې سیمو ته سفر کوي چېرته چې وچکی عامه وي نو دوی دې د اومه (خامه) ترکارۍ او نورو داسې خوړو له خوړلو څخه ځان وژغوري کوم چې د کوټې په تودوخه کې ساتل شوي وي. تاوده خواړه ، سوړ څښاک چې ګازلرونکي وي ، او هم اومه خواړه چې له

پوسته کېږي ددې ټولو خوړل په عمومي توګه خوندي دي کوم زیان نه پېښوي. ان تر دې چې د څکاک اوبه باید وکتل شي چې د څښاک وړ دي کنه ، مخکې له دې چې وڅښل شي او یا هم خپل غاښونه پرې مینځل شي نو باید هغه وخوټول شي او یا کلورین په کې واچول شي. له دې پرته باید نورې اوبه خپلې خولې ته ور نه وړي د وچکی په وړاندې دوه ډوله واکسین شته ، یو یې د خولې له لارې اخیستل کېږي او بل ډول یې بیا د پیچکارۍ په وسیله تطبیق کېږي خو دغه دواړه ډوله واکسینونه په بشپړه توګه معافیت (یاني خلک له ناروغۍ څخه نشي ساتلی) نشي رامنځته کولی. نو همدا وجه ده چې نوموړي واکسینونه یواځې هغو خلکو ته ورکول کېږي څوک چې په زیاته کچه له ناروغۍ سره لاس او ګریوان وي ، دغه ډله خلک د لابراتوار کار کوونکي او هغه څوک دي چې د ناروغۍ په عاملې باکټریا باندې څېړنې کوي او یا هم هغه څوک دي چې ددې ناروغۍ سیمې ته سفر کوي او له ډېر خطر (ګواښ) سره مخامخ وي

درملنه

که وچکی په خپل وخت سره له درملنې لاندې ونیول شي نو ۹۹% څخه زیات ناروغان ورسره بنه کېږي خو د نقاحت (د ناروغۍ د مخ اړونې) دوره یې ممکن تر څو میاشتو پورې وخت ونیسي. هغه انتي بیوټیک چې په دې ناروغۍ کې ناروغ ته ورکول کېږي هغه کلورامفینیکول **Chloramphenicol** دي چې تجارتي نوم یې کلورومایسیټین **Chloromycetin** دی. نوموړي درمل ددې ناروغۍ له پاره ترټولو وړ درمل دي او د نړۍ په هر ګوټ کې پیدا کېږي خو دا چې ناروغۍ ددې درملو په وړاندې په اوس وخت کې مقاومت پیدا کړی نو ددې له پاره له ځینو نورو درملو څخه هم کار اخیستل کېږي. هغه درمل دادي: (ټرامیټوپریم + سلفامتوکسازول) چې تجارتي نوم یې باکټریم **Bactrim** سیپټران **Septran** دی او بل درمل یې سفروفلوکزاسین **Ciprofloxacin** چې ددې درملو تجارتي نوم **Ciloxan** او **Cipro** او یا هم **Ciprox** دی. که ناروغ ډېره زیاته تبه ولري ، کوما ته تللی وي او یا هم شاک ته نو په کار ده چې ناروغ ته د کورټیکو سټیرویئید **Corticosteroid** درمل ورکړل شي ترڅو ددې درملو په وسیلې سره یې د دماغ ګزکي یا التهاب کنبیني. ددې ناروغۍ له امله په ځانګړي ډول سوی تغذی (خوارځواکي) ، ډېر کوچني او یا ډېر زاړه خلک مري. که ناروغ ته ګنګسیت ، کوما او شاک پیدا شي نو دا په دې مانا چې د ناروغ انتان ډېر شدید دی.

ناروغان د ۳ یا ۴ اونیو په دننه کې له ناروغۍ څخه بنه کېږي. هغه خلک چې د وچکی درملنه یې نه وي شوي هغوی د ۱۰% او ۳۰% په منځ کې د همدې ناروغۍ له امله مري. کابو ۱۰% هغه خلک چې درملنه یې نه وي شوي په هغوی کې د لومړي انتان نښې نښانې او اعراض وروسته له دوو اونیو څخه په خپله ورکېږي. د ناروغۍ په لومړي مرحله یا پراو کې په خپل سر د انټي بیوټیک درملو خوړل د ناروغۍ د بیا پیدا کېدو (بابېړي) چانس ۱۵% نه تر ۲۰% پورې زیاتوي. کله چې ناروغۍ بابېړی وکړي او ناروغ ته انټي بیوټیک درمل ورکړل شي نو په ډېره چټکی سره ناروغۍ مخ اړوي خو په پای کې د بل خل له پاره بیرته بابېړی کوي د ناروغۍ د بابیړي بنه هم د لومړۍ ناروغۍ په څېر له درملنې لاندې نیول کېږي یاني درملنه یې سره توپیر نه لري خو دومره باید په یاد ولرو چې انټي بیوټیک یواځې ورته د ۵ ورځو له پاره ضرور دي. د ناروغۍ ناقلین (هغه کسان چې په خپله د ناروغۍ نښې نښانې او اعراض نه لري خو په خپلو غایطه موادو کې د ناروغۍ باکټریا – سلمونیلاټایفی له ځانه اطراح کوي) باید ځایي روغتیا مرکز ته خبر ورکړي او دغه کسان د خوړو له ترتیب کولو او تیارولو څخه منع کړل شي. که ناقلین د انټي بیوټیک یو له درملنې لاندې ونیول شي نو هغوی له ۴ تر ۲ اونیو وخت کې له باکټریا څخه بهخې پاتې کېږي.

روزنامه ملی اراده
اراده در ویرایش و پیرایش مطالب دست باز دارد
اندیشه و عقاید مطرح شده از سوی نویسنده گان به خود شان مربوط است

حق الاشتراک:
قیمت یک شماره: (۳) افغانی
سالانه: ۱۰۰۰ افغانی
شش ماهه: ۶۰۰ افغانی
برای موسسات و سفارتخانه ها:
سالانه ۲۰۰ دالر امریکایی
شش ماهه ۱۲۰ دالر امریکایی

روزنامهٔ ملی اراده
مرکز نشراتی افغان
موسس و صاحب امتیاز:
حاجی سید داؤد
مدیر مسوول: فضل الرحمن اوریا
موبایل: 0798 20 83 99
معاون: خادم احمد
موبایل: 0700 59 62 05
مهتمم: سپرغی نستوه
ادیتور پشتو: سهراب دیدار
موبایل: 0700222726

خبرنگاران:
سیدالرحمن سالار – 077 440 8507
علم جان پتمل – 0799412943
کمپوز: برشکی حنیفی
دیزاین: محمدجمیل احمد و انجنیر محمدجمیل "امیری"
مسوول توزیع و بازار یابی: عبدالسمیع
موبایل: 0700 24 43 84
آدرس: دهمزنګ، عقب بریکوت، سرک اول کارته چهار.
ایمیل ادرس: Daily.erada@yahoo.com
پست بکس: 304

ERADA DAILY
Afghan Media Resource center
Establisher and Concessionaire: Haji sayed Daud
Editor in chief: Fazal Rahman Oriya
Mobile: 0798208399
Collector: Sparghai Nastoh
Pashto Editor: Suhrab Dedar
Journalists: S.salar & Alam Jan patmal
Mobile: 077 44 08 507
Composer: Breshkay Hanifi
Designer: M.Jamil Ahmad & Eng,Moh Jamil Amiry
Address: Behind Baree kout-cinema, first street of karti-e-char
Email: Daily.erada@yahoo.com
Post box: 304

دناټو په هوايي بريدکې اووه تنه ووژل شول

ښرنه ، -دپکتيکا ولايت د وازې خوا په ولسوالۍ کې دناټو دهوايي خواکونو په بمباري کې اووه ملکي وګړي ووژل شول.

د دغه ولايت دامنيتي چارواکو په وينا دغه کسان هغه مهال ووژل شول چې په سيمه کې دناټو خواکونو يو پوځي کاروان دطالب جنګياليو تر برید لاندې راغی چې ورپسې دناټو پوځي الوتکې سيمې ته ور ورسېدلې او پر سيمه باندې يې کلکه بمباري پيل کړه چې په ترڅ کې يې د نوموړې ولسوالۍ د اوو ملکي وګړو پر وژل کېدو سربېره دري نور تپيان شول.

د يو بل خبر له مخې تېره ورځ دکونړ ولايت په مانوګۍ ولسوالۍ کې هم

دامريکايي الوتکو دبمباری له امله څلورتنه ملکي وګړي وژل شوي.

په داسې حال کې چې ورځمه ورځ د هيواد د بهرنيو چارو وزير ډاکټر رنګين دادفر سپنتا له الماني رسنيو سره په مرکه کې ويلي و چې په دې وروستيوکې دناټو خواکونو په بريدونوکې دعامو وګړو دمرګ ژوبلو کچه تېټه شوې ده.

اندونيزيا رياست شورای....

افزود: در ديدار اخيری که با "بان کی مون" سرمنشی سازمان ملل داشته به وی اطلاع داده شد که رياست شورای امنيت در ماه نومبر بر عهدهٔ اندونيزيا خواهد بود .

براساس اين گزارش، سوسيلو اعلام کرد تمام تلاش خود را درمدت رياست بر شورا به کار خواهد بست تا باتقويت هرچه بيشتر افريقا، شرق ميانه و نيز شرق دور مشکلات متعدد گريبانگير اين مناطق را سر و سامان دهد .

وی همچنين اضافه کرد: به عنوان رييس جمهوری اندونيزيا بنه اردوی اين کشور اجازه خواهد داد تا تنها در ماموريت‌های "حافظ صلح" و نه "ايجاد صلح" سازمان ملل شرکت يابد.

په هېواد کې دنا امنۍ....

چې د امريکايي کاروان ته يې نږدې چاودنه وکړه.

د امريکايي پوځ يوه خبرپاڼه وايي چې په برېد کې د دوی يوازې يو سرتېری وژل شوی دی.

په کابل کې د کورنيو چارو وزارت په يوې خبرپاڼه کې ويلي چې پنځه ولسي خلک هم په برېد کې وژل شوي او همدومره نور تپيان شوي دي.

وسله والو طالبانو د برېد په پړه پر غاړه اخيستې ده او د اووه امريکايي سرتېرو د وژلو ادعا يې کړې ده.

دا په کابل کې په اتو ورځو کې دريم ځانمرګی برېد دی چې ټولټال شاوخوا ۵۰ کسان يې ووژل.

هاخوا، په خوست کې د سړک د غاړې چاودنې دوه پوليس وژلي او دوه نور يې تپيان کړي دي. سيمه ييز چارواکي وايي د پوليسو يوه ډله پرون سهار له صبريو ولسوالی څخه خوست ښار ته پرلاړې وه چې د ښار شمال ته په

لس کيلومتری کې پرې چاودنه وشوه.

طالبانو د دغې پېښې پړه هم پر غاړه اخيستې ده.

بلخوا، په کندوز کې پر الماني ځواکونو باندې وړمه ورځ ځانمرګی برېد شوی چې لږ تر لږه درې سرتېري او يو افغان ژباړن يې تپيان شوي دي.

په کندوز کې د الماني سرتېرو يوه ويانډ وويل د دوی ګزمه کندوز ښار ته پرلاړې وه چې لس کيلومتره لوېديځ خوا ته پرې يوه پياده ځانمرګي برېدکوونکي چاودنه وکړه.

گرازشگر يک تلويزيون ....

به گزاشگرخبرگزاری وخت گفت که آقای کاکړ به جرم اينکه چرا درراپورخويش دربارهٔ نيروهای پوليس ملی وافراد ادارهٔ امنيت ملی کابل گفته که((اين دونهاد روی مسدود شدن جادهٔ ميدان هوايی بين المللی کابل باهم جنجال وکشمکش دارند)) بازداشت گرديده است.

رئيس ادارهٔ امنيت ملی کابل درحاليکه بازداشت آقای کاکړ را تاييد نمود به خبرگزاری وخت گفت : ((کاکړازحادثه تصويرغلط ميداد، درحاليکه ميان اداره ء ما وپوليس کوچکترين اختلاف بوجود نيامده : مگرگزارشگر چنين راپور داد گويا که ميان اين دونهاد هنوزجنجال وکشمکش باقی است، به همين خاطر کاکړ ازسوی ما مورد بازپرس قرارگرفته است.))

لسرايیلي سپي په عراق کې برکار نه پوهېږي

بينوا - د واشنګټن پوست ورځپاڼې د رپوټ له مخې، عراق ته چې له اسرائيلو څخه کوم روزل شوي سپي راوستل شوي له عبري پرته پرنورو ژبونه پوهېږي.

رپوټ زياتوي، امريکايي سرتېرو ددغه سپيو په راوستلو کې تېروتنه کړې او دې ته يې هېڅ پام نه وکړی چې اسرايیلي سپي يوازې په عبري چې د اسرايیلو رسمي ژبه ده پوهېږي او له همدې امله دغه سپي دسړک دغاړې بمونو او نورو چاودونکو توکيو پرموندلو کې پاتې راغلي.

د امريکا ددفاع وزارت دسپيو د روزنې او څرنګوالي په اړه تر ژور فکر وروسته داسې وپتيله چې عراق ته له اسرايیلو او انګلستان څخه روزونکي سپي راولي ، ځکه په امريکا کې د يوه سپي پر روزنه او عراق ته استولو ۴۰۳۵ ډالره لګښت راځي او د اسرايیلو هغه بيا په تېته بيه تمامېږي.

د يادونې وړ ده چې اسرايیل او انګلستان د سپيو په روزنه کې ډېر شهرت لري.

د نورستان دبرګمټال امنيه قوماندان ووژل شو

وخت – دنورستان ولايت دبرګمټال امنيه قومندان سمونيار جان محمد مخالفينو سره په يوه نښته کې وژل شوی دی.

دنورستان ولايت دامنيت آمر جنرال داؤد نديم په سيمه کې دوخت خبريال ته ويلي چې په جګړه کې د برګمټال ولسوالی دامنيې قوماندان سمونيار جان محمد وژل شوی او يوساتونکی او ډريور يې تپيان شوي دي.))

ددغه ولايت دامنيت امر په وينا دا لا څرګنده نه ده چې وژونکي يې طالبان دي او که يا بله ډله.

خو نوموړي داهم وويل چې په پېښه کې څلور تنه طالبان هم وژل شوي دي.

بله خوا د نورستان دوالي ويانډ يوسف نورستاني دوخت خبريال ته ويلي، چې له پېښې خبر شوي دي خو په اړه يې دقيق معلوت نه لري.

دطالبانو ويانډ ذبيح الله مجاهد وخت ته دتيلفون په کرښه وويل چې طالبانو دنوموړي ولسوالی امنيه قوماندان او څلور تنه ساتونکي وژلي دي او څلور تنه نور يې ژوندي له ځان سره بيولي دي.

سياستمداران پاکستان مشرف ....

اما قضات ستره محکمهٔ پاکستان روز جمعه، ۵ اکتوبر، گفته بودند تا زمان صدور رای اين محکمه در مورد مشروعيت کانديداتوری جنرال مشرف، نتيجهٔ قطعی انتخابات اعلان نخواهد شد. اين محکمه در حال بررسی اين موضوع است که آيا آقای مشرف در حالی که هنوز قوماندانی ارتش را بر عهده دارد، می تواند رييس جمهور باشد يا نه.

در طول برگزاری انتخابات، نيروهای پوليس در شهرهای پاکستان مستقر بودند.

رييس جمهور پاکستان با رای کالج انتخاباتی متشکل از نماينده گان مجمع ملی، سنا و مجالس ايالتی انتخاب می شود.

انتخابات پر هيجان بی حضور مردم

از قبل نيز انتظار می رفت جنرال پرويز مشرف، رييس جمهور کنونی پاکستان در پی توافق با بينظير بوتو، نخست وزير پيشين بر سر تقسيم قدرت، به راحتی مجدداً به مقام رياست جمهوری دست يابد.

جنرال مشرف روز جمعه اتهامات فساد مالی عليه خانم بوتو را لغو کرد، حرکتی که ظاهراً بر اساس توافق با خانم بوتو انجام شده و آقای مشرف اميدوار است که اين توافق بر اعتبار دولتش بيافزايد.

قضات ستره محکمه ، که بالاترين مرجع قضايی پاکستان و همچنين مفسر قانون اساسی اين کشور است، دليل دستور تعويق انتشار نتيجهٔ رای گيری را داشتن فرصت بيشتری برای بررسی داد خواست سلب صلاحيت جنرال مشرف اعلان کرده بودند.

مخالفان جنرال مشرف در دادخواست خود استدلال کرده بودند که از آنجا که جنرال مشرف همچنان يک افسر شاغل است و سمت رياست ارتش را نيز برعهده دارد نمی تواند به مقام رياست جمهوری انتخاب شود.

جنرال مشرف اعلان کرده حاضر است در صورتی که در انتخابات رياست جمهوری پيروز شد، از رياست ارتش اين کشور استعفا بدهد.

ناظران سياسی رای ستره محکمه را به منزلهٔ ضربه يی به موقعيت جنرال مشرف تعبير کرده اند که انتظار داشت دورهٔ جديد رياست جمهوری را بدون مواجهه با دشواری آغاز کند.

در همين حال در شهر پيشاور واقع در شمال غرب پاکستان، پوليس با حقوقدانان مخالف جنرال مشرف درگير شده است.